

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 4(8) қазан-желтоқсан 2016
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**электрондық ғылыми
журнал**

2016, № 4(8)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2016, № 4(8)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Бас редактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге түсіргенде
міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,

28 Shevchenko Str.

Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,

«Edu.e-history.kz»

Editorial electronic scientific journal

Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the
Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

УДК 930.85

ДӘСТҮРЛІ ӨРКЕНИЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Телеуова Э.Т.

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің доценті, тарих ғылымдарының кандидаты
teleuova@mail.ru

Аңдатпа. Мақалада дәстүрлі өркениеттегі әлеуметтік құрылымның ерекшелігі талданады, оған қатысты ұғымға талдау жасалынған. Табиғи ортаның ықпалы арқылы қоғамның даму жүйесінің өзгерісін және экономикалық деңгейі қарастырылған.

Түйін сөздер: дәстүр, стратификация, гендер, социум.

СОЦИАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ В ТРАДИЦИОННОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ

Телеуова Э.Т.

кандидат исторических наук, доцент КазНУ им. аль-Фараби
teleuova@mail.ru

Аннотация. Автор рассматривает социальную стратификацию традиционного общества. "Традиционными", характерна высокая степень зависимости от природных условий бытия, следовательно, от той географической среды, которой располагает каждый социум. Другая особенность этих цивилизаций, обусловленная уровнем их экономического и социального развития, - особо жесткая связь индивида со своей социальной группой.

Ключевые слова: традиция, стратификация, гендер, социум.

SOCIAL FEATURES ARE IN TRADITIONAL CIVILIZATION

Teleuova E.

assistant professor, of al-Farabi Kazakh National university, Almaty, Republic of Kazakhstan
teleuova@mail.ru

Abstract. An author examines social stratification traditional society. "Traditional", the high degree of dependence is characteristic on the environmental conditions of life, consequently, from that geographical environment every society disposes that. Other feature of these civilizations, conditioned by the level of their economic and social development, is especially hard connection of individual with the task force.

Keywords: tradition, stratification, gender, society.

Дәстүрлі өркениеттің әлеуметтік құрылымы түрлі деңгейдегі қатынастар мен ерекшеліктерге қарай қоғамның бөлінісі арқылы анықталды. Әлеуметтік стратификация - бұл қоғамның институционалды түрде мүмкіндіктері мен міндеттерінің бөлінуі. Гендер- әлеуметтік- мәдени атрибут, қоғамның «ер» және «әйел» санаттарына жатуы. Қоғамның ішіндегі қатынастарда гендерлік бірегейлік түсінігі қалыптасады. Оның басты ерекшелігі ретінде ер және әйел адамның билік пен беделге жету жолының мүмкіндіктерін көрсету. Дәстүрлі өркениеттегі

патронимиялық қатынастың басымдылығы айқын болды. Оның басты тірегін эко-жүйеден бастап, этно-мәдени қатынасатар, дүниетаным мен тұрмыстық жағдайдың жиынтығы құрады. Дәстүрлі қоғамдағы гендерлік рольдер «орныққан статусқа» тікелей байланысты болды. Әлеуметтік құрылымдағы статус 1) отбасылық, 2) экономикалық, 3) саяси орындары арқылы сипатталды.

Дәстүрлі көшпелі өркениеттегі гендерлік стратификация көшпелі социумның ерекшеліктеріне бағынды. Батыс өркениетіндегі гендерлік қатынастар мемлекет пен шіркеудің ықпалында болса, көшпелі өркениетте барлығы туыстық а жүйесінде қарастырылды. Сондықтан көшпелі қоғамдағы «әйел» осы туыстық қатынастарды реттеудегі кепіл мен байланыс діңгегіне айналды. Көшпелі тұрмыс бастапқыдан әлеуметтік институт, моральдік, діни және құқықтық нормаларды, ойлау түсінігі мен менталитетті, мәдени-философиялық кеңістікті қалыптастырды. Көшпелі қоғамның табиғатпен етене байланысы, «сый» алу және беру экономикалық қатынасының шарты болды. Көшпелі шаруашылықтағы бұл ұғымды отырықшылар қолданатын айырбас, өсім немесе қор жинаумен қатар қолдану мүмкін емес. Көшпелі қоғамның тұтыну мүмкіндіктерін, отырықшылардың тұтынушылық сұранысымен салыстыруға болмайды. Көшпелі үшін қанағат тұрмыстық қағида болды, артық шығынды ысырапқа теңеген.

Тұрмыстық түсінік әйелдің көшпелі қоғамдағы орынын тиімді ашты. Көшпелі өмірдегі «сүйікті жар бейнесін», «асыл ана бейнесін», «ақылшы, бағыттаушы, жауынгер әйел бейнесін» ауызша тарихнамадан табамыз. Мұнда ер және әйелдің рухани бейнесі ерлікке ұмтылған адамның тұлғасы болып табылды. Көшпелі қоғамның дүниетанымында ер адам сыртқы «белсенді» болса, әйел бейнесі «адал». Осыған орай, қоғамдағы гендерлік рольдік орынды қазақтың мақалдары нақты көрсете білген. Мысалы: «Еркек түздің көркі, әйел үйдің көркі», «Адалынан жар сүйсең, оңғарылар бар ісің» деген. Тіптен кейбір тұста батыл және берік ұстанымдары болған әйел бейнесін сипаттау бағыты басым болды. Айталық, «Ер Тарғын» жырында Ақшаханның қызы Ақжүніс күйеу жігіт Тарғынды өзі тандаса, «Қыз-Жібек» дастанында да Жібектің Төлегенге көңілі ауады. Сондай-ақ, «Дудар қыз» және «Күн астындағы Күнекей қыз» ертегілерінде қыз жігітті өзі таңдап, оған шарт қояды. Яғни, көшпелі қоғамда қыздың күйеуді таңдауы кең етек алмаса да, жыр-дастандарда мұндай элементтердің аз да болса ұшырасуы әйелдің шешім қабылдау қабілеттілігінің көрінісі ретінде баға беруге болады.

Көшпелілердің гендерлік бағытында ер және әйел тұлғалықтың шыңына жетуді көздеді. Гендерлік стратификация туралы тоқталсақ ол көшпелі қоғамдағы әлеуметтік стратификацияның, жеке индивидтің жыныстық ерекшелігіне сәйкес бөлінуіне тікелей байланысты болды. Яғни, ер және әйел адамның конституциясы бойынша таңдаулы ролдік стратификация болды. Отырықшы қоғамға тән жыныстық теңсіздік түсінігі туындамады. Қоғамдағы әйел орны – таңдаулы болған. Сондықтан ішкі социумда әйел өзін белсенді танытып, үйлестіруші болса, ер адам қорғаушы, қамқоршы, сыртқы әлеммен байланыстырушы болды. Көшпелі қоғамдағы мұндай ерекшеліктердің болуы экстенсивті дамуға бағытталған тұрмыстың жинақтаушысы роліндегі әйел образымен байланыстыруға болады. Көшпелі қоғамның дәстүрлілігінің ерекшелігі, олардың өмір сүру салтымен тікелей байланысты болды.

Көшпелілердің тарихындағы сақ, ғұн, түркі дәуірінде әскери өнерді меңгерген тайпалар территориялық иеліктер үшін шайқасты үздіксіз жүргізді. Оған көшпелі қоғамдағы ер бала мен қыз бала теңдей дәрежеде дайындықтан өтетін болған. Сақ жауынгерлері 13 жастан әскери дайындықтан өтіп отырса, ғұндарда оның арнайы тәртібі болды. Бұл тәртіп кейбір жағдайларға байланысты жыныстық белгі бойынша бөлінбеді. Осы үдеріс кейінгі тарихи кезеңдерде ер мен әйел бейнесінде серпіліс тапты. Түркі дәуіріндегі әйел образы билікке байланысты жиі айтылады. Оның бір сипаты ретінде түріктердің биліктегі дүниетанымында гинекратиялық түсініктің болуын айқындап береді[1]. Сонымен қатар, «Тәңірі» мен «Ұмай ана» түркі дәуірінің гендерлік сипатын ашып берді. Мұнда «Тәңірі» жаратушы болса, «Ұмай ана» ұрпақ жалғастығын жебеуші мейірімді рухани күш саналады. Ер мен әйелдің гендерлік стратификациясы өзара қайшылықсыз

бағытта көшпелі қоғамда дамуына мүмкіндік берді.

Түркілер әйелді күнделікті тұрмыста шаңырақтың бір уығын көтерісетін ер адамның қосағы деп ғана түсінген жоқ, әйел затын қасиетті «Ұмай ананың» сарқыты деп бағалады. Биліктің нысаны ретінде билеушіге кеңес берген ақылшы әйел, аңқау батырды қиындықтан айлакерлігімен құтқарған сұлу бейнесі түркі дастандарының мазмұнында кездесіп, олардың өзара сыйластығы тамаша баяндалған. Түркі кезеңінің данасы Қорқыт атаның пайымдауынша әйел төрт түрлі болады. Оның бірі - ниеті қураған әйел, екіншісі - ынсапсыз әйел, үшіншісі - үйдің құты болған әйел, төртіншісі - кесір әйел. Әйел біткеннің ең жаманы осы. Отбасының құты (тірегі) болған әйел даладан бір қонақ келсе, үйінде ері болмаса да, оған сусын беріп, бар дәмін алдына қояды, сыйлап аттандырып салады. Бұлар - Айша мен Фатимадан бата алған әйелдер. Хан ием, мұндай әйелдер өссе де көп емес, бәлкі аз. Сіздің ошағыңызға да сондай әйел кез болсын. Одан соңғысы - ынсапсыз, қанағатсыз әйел. Ондай әйел таңертең төсегінен тұрып, беті-қолын жумастан тоғыз тоқаштың бәрін аударыстырып, ең тәуірін таңдап жейді, аузын томпайтады, бір шелек айранды басына көтеріп, қарынды қампитады, содан соң маңдайын сабалап, жылана бастайды да: Қараң қалғыр, осы күйше мен қайдан душар болдым. Бір күн қарным тойып ас ішпедім, жүзіме күлкі келмеді, аяғыма ілген кебісім болмады, бетімнен перде түспеді. Ерім өліп басқаға тисем, бағым ашылар еді, сол үмітім өшпесін», - дейді. Хан ием, ондай әйел мың болса да, өсіп-өнбесін, сіздің ошағыңызға кез бола көрмесін. Одан соңғысын салақ әйел дейміз. Ондай әйел төсегінен тұрған соң беті-қолын жуады, үйдің ол шеті мен бұл шетіне қарайды да, күбіні абыл-құбыл пісіп, көрпешегін жинайды. Содан соң «шуу!» - деп ауыл кезіп, түс қайта үйіне оралады. Келсе үйі ұрланған, қазан-аяғын ит жалаған, бие-бұзау сүйкеніп, үйдің қорадағы байлаулы қалған сиыры мәңірейді. Келе сала әйел көршілеріне барып, шаптыға бастайды: «Ау, қыздар-ау, Зылихам, Зүбайрам, Руғейдам, бикештерім. Уа, азамат туған жігіт-желендерім, Айна-Мәлік, Құтлы-Мәлік қайда едіңдер? Ойбай-ау, үйім құлап қалыпты, түнде қайда жатамыз? Мені ерігіп жүр дедіңдер ме? Зәру жұмыс болған соң кетіп едім ғой. Үйіме неге көз қырын салмадыңдар? «Көрші ақысы - Тәңір ақысы деген қайда? - деп, безек қағады. Хан ием, ондай әйел мың болса да өсіп-өнбесін, сіздің ошағыңызға кез болмасын. Ең соңғысы - адам тілін алмайтын кесір (қырсық) әйел. Үйге түзден бір ұятты қонақ келіп, ері оған: «Орныңнан тұрып, нан әкел, желік, қонағың да жесін» - десе, әйелі еріне: «Үйде піскен нан жоқ», - дейді. «Барыңды бер», десе, әйелі: «Не сандалып отырсың, үйіңнің әлдеқашан қу молаға айналғанын білмейсің бе? Үйде ұн жоқ, диірменге кеткен түйе қайтқан жоқ, оның не әкелері белгісіз. Дастарханымды жемесе, берерім жоқ», - деп бармағын көрсетеді, еріне сыртын беріп, дастарханды кісі алдына лақтырып тастайды. Ондай әйелге мың сөз айтсаң, соның бәріне жауап қатады, бірақ ерінің айтқанын құлаққа ілмейді. Ондай әйелді Нұх пайғамбардың көз жасынан пайда болғандар дейміз. Хан ием, сізді Алла осындай әйелдерден сақтасын, ондай әйел сіздің ошағыңызға кез болмасын»[2]. Қорқыт бабамыз ер адамның өмірлік жар таңдауы билеушіден бастап, барлығына арналған кеңесте бақыттың кілті әйел қолында деп түсіндіріледі.

Моңғол дәуірінде осы идея өзінің жалғасын тапты. Шыңғыс хан өз заманында білігінде ер мен әйелдің орнын нақты ашып береді. Білікте қоғамдағы әйелдің алатын орнына баға берілген. Отбасының берекеесі мен тазалығы көбінесе әйелге байланысты, жақсы әйел таңдауға Шыңғыс ханда көп көңіл бөлінген. Қай тарихи кезеңді алсақ та, әйелге қойылатын талап ортақ. Сондықтан ер адамның қоғам ішіндегі беделі әйеліне қатысты болуын білікте аталып өткен: «ер адам барлық жерде бірдей қажет көрініп тұратын күн емес. Ері аң аулауға немесе соғысқа кеткен кезде әйелі үйді таза, әрі жинақы ұстап, елші немесе қонақ тоқтаған кезде оған дәмді тағам дайындап, қонаққа көрсетілетін барлық сый-сияпатты жасауы қажет. Мұндай әйел ерінің беделін үлкен жиындарда тау іспеттес көтереді. Күйеуінің жақсы екенін әйелінің жақсы қасиеттері арқылы білуге болады. Егер әйелі ақылыз, әдепсіз болса, күйеуін осы арқылы тануға болады. Үйдегінің бәрі иесіне тартады» [3]. Шыңғыс ханның түменді сайлауда, отбасына қонаққа баратын дәстүрі болған, білігінде отбасын ұйытып отырған ер адамға әскер басқаруды тапсыруға болады деп шешкен.

Моңғол дәуірінде қоғам ішіндегі әйел орынын танып білу арқылы, көшпелі қоғамдағы гендерлік стратификацияны жан-жақты талдауға мүмкіндік береді. XIII ғасырдың 40-жылдары Плато Карпини «әйелдер теріден киім, етік тігіп, арбаны тізгіндеп, оны жөндеп, өз істеріне өте жылдам» деп сипаттайды[4]. «Әйелдері арбаның үсітне үй тігіп, оны жинап, құрт-май жасап, теріден түрлі киімдер тігетін» іскерлігі туралы бізге Рубрук жеткізеді[5]. Бұл кезеңдегі қытай деректерінде көшіп қонудағы барлық шаруаны атқару әйел міндеті деп баяндалады. Көшпелі қоғамдағы ер мен әйелдің міндеті мен жауапкершілігі кейбір шаруаларындағы ортақтық туралы мәліметтер айтады. Үй тігуде, мал бағу немесе садақ атуды ер мен әйел адам қатар орындай алуын, деректерде ерекше атап өтеді. Бұл көшпелі қоғамға тән құбылыс болды.

Дәстүрлі өркениеттің мұрагері қазақ қоғамындағы гендерлік стратификация өзіне дейінгі өмір сүрген әлеуметтік ортаның сипаттық сабақтастығы болды. Қазақ қоғамындағы ер мен әйелдің орны туралы мәліметтерді П.Е. Маковецкий, Н.И. Гродеков, И.Г. Андреев, А.И. Левшин еңбектерінен кездестіреміз. Қазақтың әдеттік құқықтарының баптарында әйелге қатысты құн төлеудегі айырмашылық айқын көрінеді. Қоғамдағы түркі дәуірінен келе жатқан құндылықтардың кейбірінің өзгеріске ұшырауын айқын көруге болады. Қалай дегенмен әдеттегі құқық толығымен бізге гендерлік санатты толық ашуға мүмкіндік бермейді. Қазақтың дүниетанымын оның тұрмыс-тіршілігімен айшықтауға болады. Оның ішінде әйел мен ердің қоғамдағы рольдік орны дәстүрлі түсініктермен сипатталды. Мысалы: «Еркек үйдің иесі, әйел үйдің шегесі» деп, әйел мен еркектің міндеттерін, мүмкіндіктерін, жауапкершілікті тұсын ашып береді. Көшпелі тұрмысқа тән түсінікте еркек шаңырақ иесі саналса, әйел сол отаудың отын жағып, берекесін келтіруші. Сонымен қатар қоғамдағы өзара сый және теңдік үйлесіп отырды, мәселен мына мақал оны бізге түсіндіріп береді: «әйел жерден шыққан жоқ, ол да еркектің баласы, еркек көктен түскен жоқ, әйел оның анасы».

Қорыта келгенде, «Құт-Береке» ұғымын қоғам ішіндегі ер мен әйел түсінігімен бағамдауға болады. Мұнда ер адамға тән қасиеттер шешім қабылдай білуі, қамқорлығы «құт» ұғымына және молшылық пен тыныштықтың белгісі «береке» әйелге қатысты ұғымға үйлесуі дәстүрлі қоғамның гендерлік стратификациясының теңдігін сақтап отырды.

Әдебиеттер

1. Зуев Ю. А. Ранние тюрки: очерки истории и идеологии. – Алматы: «Дайек-Пресс», 2002. – С. 169.
2. Қорқыт ата кітабы оғыздардың батырлық жырлары: Орыс тілінен аударған Ә. Қоңыратбаев, М. Байділдаев. - Алматы: Жазушы, 1986 - Б.380.
3. Рашид ад-дин. Сборник летописей. Т.1, кн.1. М-Л: Издательство Академии наук, 1952.- 299 б. 259-266 бб.
4. Плато Карпини Дж. д. История Монголов. Путешествие в восточные страны Плато Карпини и Рубрука. –М: Государственное издательство географической литературы, 1957. – С.274. 37 б.
5. Гильом де Рубрук. Путешествие в восточные страны Плато Карпини и Рубрука. – М: Государственное издательство географической литературы, 1957. – С.274.- 100-101б;
6. Материалы по казахскому обычному праву. Алма-Ата: Академия наук Казахской ССР.- 1948.- 351 с.

МАЗМҰНЫ

Абдимомынов Н.Т.	
АЛТЫН ОРДАНЫҢ САЯСИ ТАРИХЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ (1242-1269 жж.).....	8
Алдажұманов Қ.С.	
СОҒЫС КЕЗІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ХАЛЫҚТЫ АЗЫҚ-ТҮЛКІПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ КАРТОЧКА ЖҮЙЕСІ (1941-1945).....	20
Алмагамбетова А.М.	
1959-1970 ЖЖ. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ТАРИХИ-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ АНАЛИЗЫ.....	28
Алпысбес М.	
ЖАҒАҢДАНУ ҮДЕРІСІНДЕГІ ХАЛЫҚТАР БІРЛІГІН НЫҒАЙТУДАҒЫ ТҮРКІ ӘЛЕМІНІҢ РУХАНИ ЖӘНЕ МӘДЕНИ ТАРИХ МҰРАЛАРЫ.....	37
Асанова С.А.	
ТАРИХИ ӘНГІМЕ-ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БІРЕГЕЙЛІКТІҢ ҚАЙНАР КӨЗІ.....	48
Әбділдабекова А.М.	
XX ҒАСЫР БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫ ҚАУЫМЫНЫҢ ЕҢБЕКТЕРІНДЕ ОТАРЛЫҚ КЕЗЕҢДІ БАҒАЛАУ	53
Әбжанов Х.	
АКАДЕМИКТІҢ АМАНАТЫ.....	58
Әбубәкірова Ә.П.	
ҚАЗАҚСТАН МЕН ҚЫТАЙ АРАСЫНДАҒЫ ШЕКАРАЛЫҚ КЕЛІССӨЗДЕР МӘСЕЛЕСІ.....	64
Әділжанов Н.	
ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕР: ФОРМАЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӨРКЕНИЕТТІК ҚҰБЫЛЫС РЕТІНДЕ (ТАРИХИ-САЯСИ АСПЕКТІ).....	72
Баудиярова К.Б.	
ОТБАСЫ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН АНЫҚТАУДАҒЫ ТҮРЛІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕР.....	82
Егізбаева М.Қ., Бейсегулова А.Қ.	
ӨЗБЕК ЖӘНЕ ҚАРАҚАЛПАҚ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ЭТНОМӘДЕНИЕТІ.....	89
Жайлыбаев Д.Ж.	
ҚАЗАҚТАРДЫҢ ДӘСТҮРЛІ ҚҰҚЫҒЫ ТУРАЛЫ РЕВОЛЮЦИЯҒА ДЕЙІНГІ ЖАЗЫЛҒАН ЕҢБЕКТЕР.....	95
Жакин М.С.	
БӨРІ БАТЫР: АҢЫЗ ЖӘНЕ ДЕРЕК (сыни талдау тәжірибесі).....	99
Жаппасов Ж.Е., Тасилова Н.А., Байдавлетова М.Д.	
ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕН ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ БОЙЫНША ЖАЗБА ДЕРЕКТЕР.....	113
Жетписбаев А.О.	
XIX-XX ҒҒ. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭТНОДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕРДІҢ НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕРІ: ХАЛЫҚ САНАҒЫ: ХАЛЫҚ САНАҒЫНЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША.....	122
Искакова Ғ.З., Байдавлетова М.Д.	
ТҮРКІ ТАЙПАЛАРЫ МЕКЕН ЕТКЕН ТЕРРИТОРИЯНЫҢ ТАБИҒИ ЛАНДШАФТЫ (VI-X ҒҒ.).....	131
Кабдушев Б.Ж., Кабдушева Л.Ж.	
ҚАЗАҚСТАНҒА АРНАЙЫ ҚОНЫСТАНДЫРУ САЯСАТЫ.....	138
Кариев Е.М.	
ЕУРАЗИЯ КӨНЕ ТҮРКІ ӨРКЕНИЕТІНІҢ БАСТАУЛАРЫ ЖӘНЕ МӘДЕНИ МҰРАСЫ (ерте темір дәуірі және қазіргі заман).....	144
Каринбаев Ж.Ә.	
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БЕЛОРУС ЭТНОСЫНЫҢ ӨКІЛДЕРІ: ҚАЛЫПТАСУЫНЫҢ ТАРИХЫ МЕН БҮГІНІ.....	152
Картаева Т.Е., Оралбай Е.	
ҚҰДЫҚ ҚАЗУ ІСІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ҚҰДЫҚ ТҮРЛЕРІ (АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ЭТНОГРАФИЯЛЫҚ МАТЕРИАЛДАР БОЙЫНША).....	163
Кәрібаев Б.Б.	
XV Ғ. СОҢЫ МЕН XVI Ғ. БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫ ТАРИХЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	180
Кәрібаев Б.Б., Ноғайбаева М.С.	
XV Ғ. І ЖАРТЫСЫНДАҒЫ ӘБІЛҚАЙЫР ХАНДЫҒЫНЫҢ ТАРИХЫНАН.....	186
Қозғамбаева Г.Б.	
ҰЛЫ ҒАЛЫМ, ГЕОЛОГ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....	193

Қозғамбаева Г.Б., Бейсегулова А.Қ. ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ШЫМКЕНТ ҚАЛАСЫНДАҒЫ САЯСИ ҚҰҒЫН-СҮРГІН ҚҰРБАНДАРЫНЫҢ МУЗЕЙІ.....	198
Қозыбақова Ф.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ НАРЫҚ МЕХАНИЗМІНІҢ СОҢҒЫ ЭЛЕМЕНТТЕРІНЕ ҚАРСЫ СТАЛИНДІК ЭКСТРЕМИСТІК САЯСАТ.....	206
Қозыбақова Ф.А., Рвайдарова Г.О. 1921-1922 ЖЖ. ЖҮРГІЗІЛГЕН ЖЕР-СУ РЕФОРМАСЫНА ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....	214
Майданали З. ИМПЕРИЯЛЫҚ КОНФЕДЕРАЦИЯЛАР ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ КӨШПЕЛІ БІРЛЕСТІКТЕРІ (ТАРИХНАМАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР).....	222
Махаева А.Ш., Чаргынова Г.О. ШЫҒЫС ТҮРКІСТАНДАҒЫ XIX ҒАСЫРДЫҢ 60-70 ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ САЯСИ ҮДЕРІСТЕРДІҢ ҚАЗАҚТАР МЕН ҚЫРҒЫЗДАРҒА ЫҚПАЛЫ.....	227
Мухамедеев Т.М., Мухадеева И.А., Капбасова Д.С. Н. НАЗАРБАЕВ ЕҢБЕКТЕРІ – ҚАЗАҚСТАННЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАУІПСІЗДІГІ, ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВТІЛІГІНІҢ ФЛАГМАНЫ РЕТІНДЕ.....	239
Мұсағалиева А.С. СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ "АЛЖИР" ӘЙЕЛДЕР ЛАГЕРІНІҢ ТАРИХЫ: ТАРИХНАМА ЖӘНЕ МҰРАҒАТТЫҚ ДЕРЕКТЕР.....	245
Нұртазина Н.Д. VIII-X ғғ. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДА ТҮРКІ КӨШПЕЛІ ҚОҒАМЫНЫҢ ЖАППАЙ ДАҒДАРЫСЫ ТУРАЛЫ.....	255
Нұртазина Н.Д. ҚАЗАҚСТАНДА ИСЛАМ ДІНІНІҢ ТАРАЛУЫ ФЕНОМЕНІНЕ ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....	260
Нұртазина Н.Д. ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ ЕЖЕЛГІ ТАРИХЫ: ДІНДЕР, МӘДЕНИЕТТЕР, БАЙЛАНЫСТАР.....	266
Омарбеков Т.О. АЛТЫН ОРДА ХАНЫ ТОҚТАМЫСТЫҢ МӘСКЕУГЕ ЖОРЫҒЫ.....	272
Өтепова Г.Е. VIII ғ. - XX ғ. БАСЫ КЕЗІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ БОЙЫНША ЗАҢНАМАЛЫҚ ДЕРЕКТЕРДІ ЗЕРТТЕУ ТӘЖІРИБЕСІНЕН.....	280
Өтепова Г.Е. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖЕР МӘСЕЛЕСІ ТУРАЛЫ XIX ҒАСЫРДАҒЫ ПАТША ЗАҢНАМАСЫ.....	288
Өтепова Г.Е. СІБІР КОМИТЕТІНІҢ МӘЛІМЕТТЕРІ РЕСЕЙ ИМПЕРИЯСЫ ҚҰРАМЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫН ЗЕРТТЕУДІҢ ДЕРЕККӨЗІ РЕТІНДЕ.....	297
Раздыков С.З. СУБЭТНОСТЫҚ МӘДЕНИЕТ – ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЕСКІ ДӘСТҮРДІ ҰСТАНУШЫЛАРЫ.....	303
Садвокасова А.К., Кошман Т.В., Ракишева Б.И. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЭТНОСАРАЛЫҚ, КОНФЕССИЯРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ТАРИХЫ, АСА ҮЛКЕН ЭТНОСТАР ТАРИХЫН ҚОСА АЛҒАНДА: НЕГІЗГІ ҚОРЫТЫНДЫЛАР.....	316
Сайлан Б., Раушанбек Б. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ӘСКЕРИ ӨНЕРІНДЕГІ БАТЫРЛАР ОБРАЗЫ.....	330
Сайлан Б. ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ УКРАИНАНЫ АЗАТ ЕТУ ЖОЛЫНДАҒЫ КҮРЕСІ МЕН ЕРЛІКТЕРІ.....	335
Сыздықов С.М. «МӨҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫ: САЯСИ-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ ТАРИХИ САБАҚТАСТЫҒЫ.....	340
Тасилова Н.А., Қозғамбаева Г. «ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ШАРУАШЫЛЫҒЫНЫҢ ШАРУАШЫЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	345
Телеуова Э.Т. ДӘСТҮРЛІ ӨРКЕНИЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	351
Телеуова Э.Т. КӨШПЕЛІЛЕРДІҢ ӘДЕТТІК ҚҰҚЫҚ ТАРИХЫНАН.....	355
Толенова З.М., Кубеев Р.Д. АКАДЕМИК М.К. ҚОЗЫБАЕВТЫҢ ТАРИХИ ТҮЛҒАЛАРДЫ ЗЕРТТЕУГЕ ҚОСҚАН ҮЛЕСІ: ЖАҢА ЖӘНЕ ДӘСТҮРЛІ.....	360

Удербасева С.К.	
ОРЫНБОР ҒЫЛЫМИ МҰРАҒАТ КОМИССИЯСЫНЫҢ «ЕҢБЕКТЕР» ЖИНАҒЫНДЫҒЫ ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ КӨШПЕЛІ ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ТАРИХЫ.....	365
Удербасева С.К.	
ТҮРКІСТАН ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРЛЫҒЫ ҚАЗАҚ ШЕНЕУЛІГІНІҢ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨКІЛЕТТІЛІГІ.....	380
Ускенбай К.	
АҚ ОРДА: ҰЛЫС БІРЛЕСТІГІНЕН ТӘУЕЛСІЗ МЕМЛЕКЕТКЕ.....	392
Ускенбай К.	
ДЕРЕККӨЗДЕРДЕГІ "ҚАЗАҚТАР" ЖӘНЕ "ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТІ" ТЕРМИНДЕРІ ТУРАЛЫ.....	396
Хабижанова Г.Б.	
ҚЫПШАҚТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ РОЛІ.....	402
Хабижанова Г.Б., Сагинаева А.Н.	
ХІ-ХІІІ ҒҒ. ҚЫПШАҚТАРДЫҢ ОРЫС КНЯЗДІКТЕРІМЕН САУДА-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ МӘДЕНИ БАЙЛАНЫСТАРЫ.....	408
Шаймердинова Н.Г., Ярыгин С.А.	
ҒҰН-САРМАТ ДӘУІРІНДЕГІ ОРТА АЗИЯ КӨШПЕНДІЛЕРІНІҢ МӘДЕНИЕТІНДЕГІ БІЛЕУШІЛЕРДІҢ ТАҢБАЛАРЫ.....	413
Шайхығалиев Е.А., Изтелеуова Л.И., Елюбаев Р.Б., Ержанов Р.Р.	
ЕРЕЙМЕНТАУ АУДАНЫНДАҒЫ ЖАҢА АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ОБЪЕКТІЛЕРДІ АНЫҚТАУ МАҚСАТЫНДАҒЫ БАРЛАУ ЖҰМЫСТАРЫ.....	422

СОДЕРЖАНИЕ

Абдимомынов Н.Т. А НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ИСТОРИИ ЗОЛОТОЙ ОРДЫ (1242-1269 гг.).....	8
Алдажұманов Қ.С. С КАРТОЧНАЯ СИСТЕМА СНАБЖЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ ПРОДОВОЛЬСТВИЕМ В КАЗАХСТАНЕ В ВОЕННЫЕ ГОДЫ (1941-1945)	20
Алмагамбетова А.М. ИСТОРИКО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ТЮРКСКИХ НАРОДОВ КАЗАХСТАНА ЗА 1959 – 1970 ГГ.....	28
Алпысбес М. ДУХОВНОЕ И КУЛЬТУРНОЕ ИСТОРИЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ ТЮРКСКОГО МИРА В УКРЕПЛЕНИИ ЕДИНСТВА НАРОДОВ В ПРОЦЕССЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	37
Асанова С.А. ИСТОРИЧЕСКИЙ НАРРАТИВ - ИСТОЧНИК ИДЕНТИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ КАЗАХСТАНЕ.....	48
Әбілдабекова А.М. ОЦЕНКА КОЛОНИАЛЬНОГО ПЕРИОДА В ТРУДАХ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ НАЧАЛА XX ВЕКА.....	53
Әбжанов Х. АМАНАТ АКАДЕМИКА.....	58
Әбубәкірова Ә.П. ПРОБЛЕМЫ И ИТОГИ ПЕРЕГОВОРОВ ПО ФОРМИРОВАНИЮ КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКОЙ ГРАНИЦЫ...64	
Әділжанов Н. ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ: КАК ФОРМАЦИОННОЕ И ЦИВИЛИЗАЦИОННОЕ ЯВЛЕНИЕ (ИСТОРИКО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ).....	72
Баудиярова К.Б. МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ СТАБИЛЬНОСТИ СЕМЬИ.....	82
Егізбаева М.Қ., Бейсегүлова А.Қ. ЭТНОКУЛЬТУРА УЗБЕКСКИХ И КАРАКАЛПАКСКИХ НАРОДОВ.....	89
Жайлыбаев Д.Ж. ДОРЕВОЛЮЦИОННЫЕ ТРУДЫ ОБ ОБЫЧНОМ ПРАВЕ КАЗАХОВ.....	95
Жакин М.С. БОРИ БАТЫР: МИФ И ФАКТ (опыт критического анализа).....	99
Жаппасов Ж.Е., Тасилова Н.А., Байдавлетов М.Д. ПИСЬМЕННЫЕ ИСТОЧНИКИ ПО ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА И ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	113
Жетписбаев А.О. ОСНОВНЫЕ ЭТАПЫ ЭТНОДЕМОГРАФИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ В КАЗАХСТАНЕ В XIX-XX ВВ.: ПО МАТЕРИАЛАМ ПЕРЕПИСЕЙ НАСЕЛЕНИЯ.....	122
Искакова Ғ.З., Байдавлетов М.Д. ПРИРОДНЫЙ ЛАНДШАФТ ТЕРРИТОРИИ НАСЕЛЕННЫЙ ТЮРКСКИМИ ПЛЕМЕНАМИ (VI-X ВВ.).....	131
Кабдушев Б.Ж., Кабдушева Л.Ж. НАСИЛЬСТВЕННАЯ ДЕПОРТАЦИЯ В КАЗАХСТАН.....	138
Кариев Е.М. ИСТОКИ И КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ ДРЕВНЕТЮРКСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ ЕВРАЗИИ (ранний железный век и современность).....	144
Каринбаев Ж.Ә. ПРЕДСТАВИТЕЛИ БЕЛОРУССКОГО ЭТНОСА В КАЗАХСТАНЕ: ИСТОРИЯ ФОРМИРОВАНИЯ И НАСТОЯЩЕЕ.....	152
Картаева Т.Е., Оралбай Е. РАЗВИТИЕ КОЛОДЕЗНОГО ДЕЛА И ЕГО РАЗНОВИДНОСТИ (ПО МАТЕРИАЛАМ АРХЕОЛОГИИ И ЭТНОГРАФИИ).....	163
Кәрібаев Б.Б. ПРОБЛЕМЫ ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ХАНСТВА В КОНЦЕ XV- НАЧАЛЕ XVI ВВ.....	180
Кәрібаев Б.Б., Ноғайбаева М.С. ИЗ ИСТОРИИ ХАНСТВА АБУЛХАЙЫРА В I-ПОЛОВИНЫ XV ВЕКА.....	186
Қозғамбаева Ғ.Б. ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЫШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....	193

Қозғамбаева Г.Б., Бейсегулова А.Қ. МУЗЕЙ ЖЕРТВ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ Г. ШЫМКЕНТ ЮЖНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....	198
Қозыбақова Ф.А. ЭКСТРЕМИСТСКАЯ ПОЛИТИКА СТАЛИНА ПО ЛИКВИДАЦИИ ПОСЛЕДНИХ ЭЛЕМЕНТОВ МЕХАНИЗМА РЫНКА В КАЗАХСТАНЕ.....	206
Қозыбақова Ф.А., Рвайдарова Г.О. 1921-1922 гг. НОВЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОВОДИМУЮ ЗЕМЕЛЬНО-ВОДНУЮ РЕФОРМУ.....	214
Майданади З. ИМПЕРСКИЕ КОНФЕДЕРАЦИИ И КОЧЕВЫЕ ОБЪЕДИНЕНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ (ИСТОРИОГРАФИЯ ПРОБЛЕМЫ).....	222
Махаева А.Ш., Чаргынова Г.О. ВЛИЯНИЕ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В ВОСТОЧНОМ ТУРКЕСТАНЕ В 60-70 ГГ. XIX ВЕКА НА КАЗАХОВ И КЫРГЫЗОВ.....	227
Мухамадеев Т.М., Мухадеева И.А., Капбасова Д.С. ТРУДЫ Н. НАЗАРБАЕВА КАК ФЛАГМАНА ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ, СОТРУДНИЧЕСТВА И ПЕРСПЕКТИВНОСТИ КАЗАХСТАНА.....	239
Мұсағалиева А.С. ИСТОРИЯ ЖЕНСКОГО ЛАГЕРЯ "АЛЖИР" В СЕВЕРНОМ КАЗАХСТАНЕ: ИСТОРИОГРАФИЯ И АРХИВНЫЕ ДАННЫЕ.....	245
Нұртазина Н.Д. О СИСТЕМНОМ КРИЗИСЕ ТЮРКСКОГО КОЧЕВОГО ОБЩЕСТВА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В КОНЦЕ VIII-X ВВ.....	255
Нұртазина Н.Д. НОВЫЙ ВЗГЛЯД НА ФЕНОМЕН ИСЛАМИЗАЦИИ КАЗАХСТАНА.....	260
Нұртазина Н.Д. ДРЕВНЯЯ ИСТОРИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: РЕЛИГИИ, КУЛЬТУРЫ, КОНТАКТЫ.....	266
Омарбеков Т.О. ПОХОД ХАНА ЗОЛОТОЙ ОРДЫ ТОХТАМЫША НА МОСКВУ.....	272
Өтепова Г.Е. ИЗ ОПЫТА ИЗУЧЕНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ ИСТОЧНИКОВ ПО ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА VIII-НАЧАЛА XX ВЕКА.....	280
Өтепова Г.Е. ЦАРСКОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО XIX ВЕКА О ЗЕМЕЛЬНОМ ВОПРОСЕ В КАЗАХСТАНЕ.....	288
Өтепова Г.Е. МАТЕРИАЛЫ СИБИРСКОГО КОМИТЕТА КАК ИСТОЧНИК ИЗУЧЕНИЯ ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА В СОСТАВЕ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ.....	297
Раздыков С.З. СУБЭТНИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА - СТАРОВЕРЫ ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА.....	303
Садвокасова А.К., Кошман Т.В., Ракишева Б.И. ИСТОРИЯ МЕЖЭТНИЧЕСКИХ, МЕЖКОНФЕССИОНАЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН, ВКЛЮЧАЯ ИСТОРИЮ НАИБОЛЕЕ КРУПНЫХ ЭТНОСОВ: ОСНОВНЫЕ ИТОГИ.....	316
Сайлан Б., Раушанбек Б. ОБРАЗ ГЕРОЕВ В ВОЕННОМ ИСКУССТВЕ КАЗАХСКОГО НАРОДА.....	330
Сайлан Б. ПОДВИГИ ГЕРОИЗМ КАЗАХСТАНЦЕВ В БОРЬБЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ УКРАИНЫ.....	335
Сыздықов С.М. ИДЕЯ "МӘҢГІЛІК ЕЛ": ПОЛИТИКО-ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВЫ И ИСТОРИЧЕСКАЯ ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ.....	340
Тасилова Н.А., Қозғамбаева Г. «МАТЕРИАЛЫ ПО КИРГИЗСКОМУ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЮ...» КАК ИСТОЧНИК ПО ХОЗЯЙСТВЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИСТОРИИ КАЗАХСКИХ ХОЗЯЙСТВ.....	345
Телеуова Э.Т. СОЦИАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ В ТРАДИЦИОННОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ.....	351
Телеуова Э.Т. ИЗ ИСТОРИИ ОБЫЧНОГО ПРАВО КОЧЕВНИКОВ.....	355
Толенова З.М., Кубеев Р.Д. ВКЛАД АКАДЕМИКА М.К. КОЗЫБАЕВА В ИЗУЧЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКИХ ЛИЧНОСТЕЙ: НОВОЕ И ТРАДИЦИОННОЕ.....	360

Удербасева С.К.	
ОТРАЖЕНИЕ ИСТОРИИ КОЧЕВЫХ НАРОДОВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В «ТРУДАХ» ОРЕНБУРГСКОЙ УЧЕНОЙ АРХИВНОЙ КОМИССИИ.....	365
Удербасева С.К.	
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ПОЛНОМОЧИЯ КАЗАХСКОГО ЧИНОВНИЧЕСТВА ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРСТВА.....	380
Ускенбай К.	
АК-ОРДА: ОТ УЛУСНОГО ОБЪЕДИНЕНИЯ К НЕЗАВИСИМОМУ ГОСУДАРСТВУ	392
Ускенбай К.	
О ТЕРМИНАХ «КАЗАХИ» И «КАЗАХСКОЕ ГОСУДАРСТВО» В ИСТОЧНИКАХ.....	396
Хабижанова Г.Б.	
КИПЧАКИ И ИХ РОЛЬ В ФОРМИРОВАНИИ КАЗАХСКИХ ПЛЕМЕН.....	402
Хабижанова Г.Б., Сагинаева А.Н.	
ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ И КУЛЬТУРНЫЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ КЫПЧАКОВ С РУССКИМИ КНЯЖЕСТВАМИ В XI-XIII ВВ.....	408
Шаймердинова Н.Г., Ярыгин С.А.	
СИМВОЛЫ ВЛАСТИ В КУЛЬТУРЕ КОЧЕВНИКОВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ ГУННО-САРМАТСКОГО ВРЕМЕНИ.....	413
Шайхығалиев Е.А., Изтелеуова Л.И., Елюбаев Р.Б., Ержанов Р.Р.	
АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ РАЗВЕДОЧНЫЕ РАБОТЫ ПО ВЫЯВЛЕНИЮ НОВЫХ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ ЕРЕЙМЕНТАУСКОГО РАЙОНА.....	422

CONTENTS

Abdimomynov N.T. SOME PROBLEMS OF THE POLITICAL HISTORY OF THE GOLDEN HORDE (1240-1269).....	8
Aldazhumanov K.S. CARD SYSTEM IN PROVIDING FOOD TO THE POPULATION OF KAZAKHSTAN DURING THE WAR (1941-1945).....	20
Almagambetova A.M. IHISTORICAL AND DEMOGRAPHIC ANALYSIS OF TURKIC PEOPLES OF KAZAKHSTAN FOR 1959 - 1970.....	28
Alpisbes M. HERITAGE OF SPIRITUAL AND CULTURAL HISTORY OF THE TURKIC WORLD IN STRENGTHENING THE UNITY OF PEOPLES IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION.....	37
Asanova S.A. HISTORICAL NARRATIVE - THE SOURCE OF IDENTITY IN MODERN KAZAKHSTAN.....	48
Abdildabekova A.M. EVALUATION OF THE COLONIAL PERIOD IN THE WORKS OF THE KAZAKH INTELLIGENTSIA OF EARLY XX CENTURY.....	53
Abzhanov Kh. ACADEMICIANS TRUST.....	58
Abubakirova A.P. PROBLEMS AND RESULTS OF NEGOTIATIONS ON FORMATION OF THE KAZAKHSTAN-CHINESE BORDER.....	64
Adilzhanov N. DEMOCRATIC TRENDS: AS A FORMATIVE AND CIVILIZATIONAL PHENOMENON (HISTORICAL AND POLITICAL ASPECT).....	72
Baudiyarova K.B. RESEARCH METHODS OF STABILITY OF THE FAMILY.....	82
Yegizbaeva M.K., Beisegulova A.K. ETHNO-CULTURE OF THE UZBEK AND KARAKALPAK PEOPLES.....	89
Zhailybayev D.Zh. PREREVOLUTIONARY PROCEEDINGS OF CUSTOMARY LAW KAZAKHS.....	95
Zhakin M.S. BORI BATYR: MYTH AND FACT (critical analysis experience).....	99
Zhappasov Zh.E., Tasilova N.A., Baydavletova M.D. SOURCES ON THE HISTORY OF KAZAKHSTAN AND CENTRAL ASIA.....	113
Zhetpisbayev A.O. THE MAIN STAGES OF ETHNODEMOGRAPHIC CHANGES IN KAZAKHSTAN IN 19th - 20th CENTURIES: BASED ON THE POPULATION CENSUS MATERIALS.....	122
Iskakova G.Z., Baydavletova M.D. THE NATURAL LANDSCAPE OF THE TERRITORY INHABITED BY TURKIC TRIBES (VI-X CENTURIES.).....	131
Kabdushev B.Zh., Kabdusheva L.Zh. THE FORCED DEPORTATION IN KAZAKHSTAN.....	138
Kariyev Y.M. THE ORIGINS AND CULTURAL HERITAGE OF THE ANCIENT TURKIC CIVILIZATION OF EURASIA (early iron age and the present).....	144
Karinbayev Zh.A. REPRESENTATIVES OF THE BELORUSSIAN ETHNOS IN KAZAKHSTAN: HISTORY OF FORMATION AND CURRENT STATUS.....	152
Kartaeva T.E., Oralbai Y. THE DEVELOPMENT OF BUSINESS IN THE WELL AND ITS VARIANTS (MATERIALS OF ARCHEOLOGY AND ETHNOGRAPHY).....	163
Karibaev B.B. THE PROBLEMS OF THE HISTORY OF KAZAKH KHANATE AT THE END OF XV- IN THE BEGINNING OF XVI CENTURIES.....	180
Karybaev B.B., Nogaibayeva M. FROM THE HISTORY OF THE KHANATE ABULKAYYR IN THE I-HALF OF THE XV CENTURY.....	186

Kozgambaeva G.B.	
OUTSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAIEVICH SATBAYEV.....	193
Kozgambayeva G.B., Beisegulova A.K.	
MUSEUM OF VICTIMS OF POLITICAL REPRESSION IN SHYMKENT, SOUTH KAZAKHSTAN REGION.....	198
Kozybakova F.A.	
EXTREMIST POLITICS OF STALIN AGAINST LAST ELEMENTS OF MARKET MECHANISM IN KAZAKHSTAN.....	206
Kozybakova F.A., Rvaydarova G.O.	
1921-1922 A NEW APPROACH TO THE LAND AND WATER REFORM CARRIED OUT.....	214
Maydanali Z.	
IMPERIAL CONFEDERATIONS AND NOMADIC ASSOCIATIONS OF CENTRAL ASIA (HISTORIOGRAPHY OF PROBLEM).....	222
Mahaeva A.Sh., Charginova G.O.	
EFFECT OF POLITICAL PROCESSES IN EAST TURKESTAN IN 60-70 YEARS. XIX CENTURY IN THE KAZAKHS AND KYRGYZ.....	227
Mukhamadeev T.M., Mukhadeeva I.A., Kapbasova D.S.	
WORKS OF N. NAZARBAYEV AS A FLAGSHIP OF STATE SECURITY, COOPERATION AND PROSPECTS OF KAZAKHSTAN.....	239
Musagalieva A.S.	
HISTORY OF THE WOMEN'S CAMP "ALGERIA" IN NORTHERN KAZAKHSTAN: HISTORIOGRAPHY AND ARCHIVAL DATA.....	245
Nurtazina N.D.	
ON THE SYSTEMATIC CRISIS OF THE TURKIC NOMADIC SOCIETY OF CENTRAL ASIA AT THE END OF VIII-X CENTURIES.....	255
Nurtazina N.D.	
A NEW APPROACH TO THE PHENOMENON OF ISLAMIZATION OF KAZAKHSTAN.....	260
Nurtazina N.D.	
HISTORY OF ANCIENT CENTRAL ASIA: RELIGIONS, CULTURES, CONTACTS.....	266
Omarbekov T.O.	
CAMPAIGN OF GOLDEN HORDE KHAN TOKHTAMYSH TO MOSCOW.....	272
Otepova G.E.	
FROM THE EXPERIENCE OF STUDYING LEGISLATIVE SOURCES ON THE HISTORY OF KAZAKHSTAN VIII-EARLY XX CENTURY.....	280
Otepova G.E.	
TSARIST LEGISLATION OF THE XIX CENTURY ON THE LAND ISSUE IN KAZAKHSTAN.....	288
Otepova G.E.	
PROCEEDINGS OF THE SIBERIAN COMMITTEE, AS A SOURCE FOR STUDYING THE HISTORY OF KAZAKHSTAN IN THE RUSSIAN EMPIRE.....	297
Razdykov S.	
SUBETHNIC CULTURE - OLD BELIEVERS OF THE EASTERN KAZAKHSTAN.....	303
Sadvokassova A., Koshman T., Rakisheva B.	
HISTORY OF INTER-ETHNIC, INTER-RELIGIOUS RELATIONS IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, INCLUDING THE HISTORY OF THE LARGEST ETHNIC GROUPS: THE MAIN OUTCOMES.....	316
Sailan B., Raushanbek B.	
THE HEROES CHARACTER IN MILITARY ART OF THE KAZAKH NATION.....	330
Sailan B.	
HEROISM OF KAZAKHSTAN CITIZENS IN FIGHT FOR INDEPENDENCE OF UKRAINE.....	335
Syzdykov S.M.	
THE IDEA OF "MANGILIK EL": POLITICAL AND PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS AND HISTORICAL CONTINUITY.....	340
Tasilova N.A., Kozgambaeva G.	
"MATERIALS ABOUT KYRGYZ LAND USE ..." AS THE SOURCE ON HOUSEHOLD-ECONOMICAL HISTORY OF KAZAKH ECONOMY.....	345
Teleuova E.	
SOCIAL FEATURES ARE IN TRADITIONAL CIVILIZATION.....	351
Teleuova E.	
FROM HISTORY OF NOMADIC CUSTOMARY LAW.....	355

Tolenova Z.M., Kubeyev R.D.	
THE CONTRIBUTION OF THE ACADEMICIAN M.K. KOZYBAYEV IN HISTORICAL FIGURES STUDIES: THE NEW AND THE TRADITIONAL.....	360
Uderbaeva S.K.	
REFLECTION OF THE HISTORY OF THE NOMADIC PEOPLES OF CENTRAL ASIA IN THE "PROCEEDINGS" OF THE ORENBURG SCIENTIFIC ARCHIVAL COMMISSION.....	365
Uderbaeva S.K.	
ACTIVITIES AND POWERS OF KAZAKH OFFICIALS TURKESTAN GOVERNOR-GENERAL.....	380
Uskenbai K.	
AK-ORDA: FROM A ULUS ASSOCIATION TO AN INDEPENDENT STATE.....	392
Uskenbai K.	
ABOUT THE TERMS "KAZAKHS" AND "KAZAKH STATE" IN THE SOURCES.....	396
Habizhanova G.B.	
KIPCHAKS ROLE IN KAZAKH TRIBES FORMATION.....	402
Khabizhanova G.B., Saginayeva A.N.	
TRADE-ECONOMIC AND CULTURAL RELATIONS OF KIPCHAKS WITH THE RUSSIAN PRINCIPALITIES IN THE XI-XIII CENTURIES.....	408
Shaymerdenova N.G., Yaryghin S.A.	
SYMBOLS OF POWER IN THE CULTURE OF CENTRAL ASIAN NOMADS (HUN-SARMATIAN PERIOD).....	413
Shaikhygaliev E.A., Izteleuova L.I., Elyubaev R.B., Yerzhanov R.R.	
ARCHAEOLOGICAL PROSPECTING WORKS ON IDENTIFICATION OF NEW ARCHAEOLOGICAL OBJECTS OF EREYMENTAU DISTRICT.....	422

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы 2016. 4(8)

Бас редактор:
Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген:
Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.12.2016.
Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:
Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:
050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМКТел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.
Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:
050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй